

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2017/18:10

Fredagen den 10 november

---

§ 1 Utrikes frågor

Utrikesminister Margot Wallström

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 16 oktober 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 13 november 2017

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar sammanträdet för öppnat.

Vi hälsar utrikesministern med medarbetare välkomna till dagens EU-nämndssammanträde. Först på dagordningen har vi återrapport från möte i rådet den 16 oktober. Vi har möjlighet att ställa frågor, och det finns förstås möjlighet för utrikesministern att ge kompletterande information, om det finns någon sådan. Nej. Då lägger vi rapporten till handlingarna.

Vi går vidare till information och samråd inför rådets möte den 13 november. Först på den utsända dagordningen har vi dagordningspunkt 3, Förbindelserna mellan EU och Afrika.

Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det här toppmötet ska genomföras i Abidjan den 29–30 november. Nu på FAC ska vi diskutera förberedelser inför mötet. Det är inga rådsslutsatser som förväntas bli antagna.

Utgångspunkten är att EU:s partnerskap med Afrika är av strategisk betydelse för oss. Regeringen vill att EU och Afrikanska unionen på jämlika grunder ska kunna agera samfällt i frågor som rör gemensamma möjligheter och utmaningar. Vi välkomnar också ett stärkt trilateralt samarbete mellan EU, AU och FN. Det omnämns i toppmötesdeklarationen.

Regeringen prioriterar ett fördjupat jämbördigt partnerskap med Afrika byggt på ömsesidiga intressen. Det ger oss en större politisk trovärdighet i Afrika och bättre förutsättningar också att påverka enskilda afrikanska länder i viktiga frågor. Förutom länken mellan fred, säkerhet och utveckling avser regeringen att fokusera på frågor som rör sysselsättning och arbetsskapande åtgärder för i synnerhet unga samt migration. Jämställdhet och klimat är tvärgående och centrala aspekter i partnerskapet.

Migrationsfrågan är en viktig aspekt av det bredare samarbetet mellan EU och AU, och vi verkar för att samarbetet ska genomföras med fokus på grundorsaker till ofrivillig och irreguljär migration, med respekt för

mänskliga rättigheter, och vi ska se också till de positiva utvecklingsaspekterna av migration.

Regeringen har i tidigare sammanhang uttryckt betydelsen av samstämmighet och synergier mellan de olika pågående migrationsdialogerna mellan EU och Afrika. Då måste vi se till att eventuella nya initiativ på migrationsområdet inte dubblar pågående processer.

Vid FAC kommer vi också från regeringens sida att ta tillfället i akt att lyfta fram situationen i Demokratiska republiken Kongo, och det blir ett tillägg under dagordningspunkten om EU och Afrika. I det inlägget kommer vi att ta upp vikten av samstämmighet inom EU när det gäller valprocesser och villkor för eventuellt EU-stöd, särskilt i ljuset av att man nu har deklarerat ett nytt föreslaget valdatum, den 23 december 2018. Fokus för oss är en demokratisk valprocess och kvinnors deltagande. Med ett eskalerande våld i öst som är starkt kopplat till den politiska krisen i DRK och dessutom en humanitär kris är det viktigt att lyfta denna fråga i EU-kretsen. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 3 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag vill bara betona vikten av att ta upp Demokratiska republiken Kongo. Jag är verkligen glad över att det finns med här som en prioritering från regeringen. Jag ser fram emot att få se i åiterrapporten vilka reaktioner det eventuellt har fått.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Strategisk kommunikation.

Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vi ska ha en diskussion om EU:s strategiska kommunikation och hantering av desinformation. Inte heller på den här punkten finns det några rådsslutsatser att förutse.

Den här diskussionen har uppkommit med anledning av brevet från mig och sju andra ministrar som vill se ett ökat engagemang från utrikestjänsten. Bland annat förespråkar vi en omfördelning av medel, så att mer resurser kan tillskjutas verksamheten. Som en följd av uppmaningen i brevet har medlemsländernas kommunikationschefer kallats till ett möte nästa vecka. Vi tycker att det är jättebra att man genomför detta.

Desinformation och informationspåverkan är ju en stor utmaning för EU och för alla medlemsstater. Så är det också i EU:s grannskap och på västra Balkan; det har vi som har rest där lagt märke till. Regeringen tycker att EU behöver stärka hanteringen av desinformation och informationspåverkan från externa aktörer riktat mot EU och medlemsländerna. Den utmanar EU:s grundläggande demokratiska värderingar, underminerar institutioner och sår också en misstro. Därför vill vi sätta fokus på det gemensamma arbetet med strategisk kommunikation.

Vi tycker också att vi bör driva dessa frågor inom till exempel det östliga partnerskapet, kopplat till vårt stöd i de aktuella länderna. Vi behöver lyfta fram resultat av samarbetet, till exempel det öst-p-samarbetet, och undvika att förtroendet för EU urholkas som resultat av desinformation, vilket vi ju har sett exempel på.

Vi kommer att välkomna EU:s utrikestjänsts etablering av geografiska arbetsgrupper för strategisk kommunikation. Det är viktigt att de integreras i EU:s externa arbete. Vi vill också att man ska tillföra ytterligare resurser. Vi vill att den höga representanten ska rapportera om detta arbete under första halvåret nästa år.

Vi sekunder sedan 2006 en utsänd tjänsteman till EU:s utrikestjänst och arbetsgruppen för strategisk kommunikation i östliga grannskapet. Vi ska se över hur vi ytterligare kan bidra till att stärka arbetet med strategisk kommunikation.

Vi arbetar också bilateralt på bred front för att stärka motståndskraft och motverka desinformation inom ramen för samarbetet med länderna i Östeuropa. Vi har ju sett växande propagandahot och ett krympande utrymme för civilsamhället i ett antal länder nära oss. Vi tycker att stöd till oberoende medier och yttrandefrihet är centralt i arbetet.

Som ni redan vet har vi nu inom ramen för Östersjösamarbetet anslagit 10 miljoner per år för att öka åtgärderna på detta område. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Stöd till oberoende medier och yttrandefrihet är en central del i detta arbete. Detta kommer vi också att kunna lyfta fram som exempel.

Anf. 6 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Detta är en oerhört viktig fråga som nog inte kommer att lösas enbart med hjälp av dessa arbetsgrupper. Jag har två frågor. Den ena är om utrikesministern kan säga något om hittills uppnådda resultat. Såvitt jag har förstått det är de inte särskilt överväldigande, och det kanske är ett skäl till att man ska sätta fokus på det här igen.

Den andra frågan gäller själva brevet. Vad är det för status på brevet? Vi har inget emot innehållet men vill ändå veta om detta brev, som Sverige har skrivit tillsammans med Tjeckien och ett antal andra länder i östra delen av EU, till exempel är ett brev som ska förankras här i nämnden. Men innehållsmässigt stöder vi det – absolut.

Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Karin Enström frågade om statusen på brevet. Menar du responsen eller hur man ska betrakta det?

(KARIN ENSTRÖM (M): Alltså hur man ska betrakta det rent konstitutionellt.)

Ni har väl fått brevet, så att ni har en kopia på det?

Men jag upplevde att detta nu har lyfts upp på dagordningen och att vi diskuterar det. Att det kommer fram konkreta förslag också från utrikestjänsten är liksom deras svar på brevet.

Anf. 8 KARIN ENSTRÖM (M):

Det stämmer att vi har fått brevet i efterhand, men det har tidigare varit debatt om uttolkningen – vad som ska göras med denna typ av brev. Är det något som ska förankras i riksdagen? Det är den frågan jag är ute efter, även om vi som sagt stöder innehållet nu. Men brevet är ju skrivet den 12 oktober.

Anf. 9 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Den här gruppen finns ju redan, så vi kräver egentligen inte något nytt. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det är därför vi kanske inte har tyckt att man behöver gå till riksdagen först, utan detta är en redan existerande mekanism som vi menar måste skärpas. Vi behöver få ut bättre resultat av detta.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

§ 2 Utrikes frågor
Utrikesminister Margot Wallström
Försvarsminister Peter Hultqvist
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 13 november 2017

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Nästa dagordningspunkt ska föredras gemensamt av utrikesministern och försvarsministern, så vi hälsar även försvarsminister Peter Hultqvist välkommen till EU-nämndens sammanträde. Det gäller nu dagordningspunkt 5, Säkerhet och försvar.

Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Grunden för detta är den globala strategin. Den har varit uppe vid flera tillfällen även här och är ett återkommande ämne på våra utrikesministermöten. Värdet i den ligger i att den faktiskt genomförs på alla områden, och det är vad som ska diskuteras på måndag. Det kommer också att antas rådsslutsatser.

I förgrunden står det som kallas det permanenta strukturerade samarbetet eller Pesco. Det är ett samarbete som redan finns beskrivet i fördraget och som upprättas i enlighet med artiklarna 42 och 46 och det tillhörande protokoll 10.

Statsministern informerade också nämnden om Pesco inför Europeiska rådet den 19–20 oktober, och sedan dess har notifikationstexten, som förtydligar formerna för samarbetet, färdigförhandlats. De medlemsländer som har för avsikt att delta i Pesco kommer att underteckna en gemensam notifikation i samband med mötet på måndag.

För svensk del välkomnar vi Pesco, och regeringen avser att underteckna notifikationen i marginalen till FAC på måndag; Peter Hultqvist och jag kommer att vara med på det.

Vi bedömer att Pesco får en sådan utformning att samarbetet kommer att bidra till att stärka både vår gemensamma säkerhets- och försvarspolitik och sammanhållningen inom EU. De två intressena har varit även regeringens viktigaste mål med detta arbete och funnits med sedan diskussionen inleddes i början av året.

Vi tycker att det finns säkerhets- och försvarspolitiska skäl som talar för ett svenskt deltagande i Pesco. Det handlar också om att stärka vår trovärdighet inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken och våra möjligheter att påverka den.

Det verkar vara en stor majoritet av medlemsländerna som avser att delta. Det kan rent av bli alla utom Storbritannien, som ju lämnar unionen, och Danmark, som har ett fördragsfäst undantag från försvarssamarbetet inom GSFP. De har däremot uttryckt intresse för att delta i enskilda projektsamarbeten inom Pesco.

Pesco syftar till att hjälpa medlemsländerna att uppnå den ambitionsnivå för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken som rådet enades om i november förra året; det gäller som bekant extern krishantering. Givet att vi har en försämrad säkerhetspolitisk utveckling i EU:s grannskap är detta av stor vikt, och det betyder att Europa ska kunna ta ett större ansvar för sin egen säkerhet i framtiden.

Det är framför allt viktigt att de som deltar i Pesco åtar sig att stärka sitt samarbete inom fem områden som nämns i fördragets protokoll 10; detta kan Peter Hultqvist nämna mer om. Jag ska bara understryka att samarbetet är mellanstatligt och fullt förenligt med vår militära alliansfrihet. Beslut om att upprätta Pesco kan fattas av rådet med kvalificerad majoritet, men beslut inom Pesco fattas sedan med enhällighet av de deltagande staterna.

Detta är som sagt ett led i uppföljningen av den globala strategin, och vi var ett av de länder som sa att det var viktigt att utgå från en bred syn på säkerhet. Därför lägger vi vikt vid att man ska ha en hög ambitionsnivå när det gäller de civila delarna av den globala strategin. Där vill vi att man ska höja snabbinsatskapaciteten – man ska ha en stående kapacitet i Bryssel – och att man snabbt ska kunna sätta in insatser med hjälp av medlemsländerna, eller förstärka en insats. Det är viktigt att man kan reagera på utvecklingen på marken i en krisregion och att man också kan agera konfliktförebyggande. Detta tänkande tillämpas nu när det gäller vår insats i Irak. Det beslutade rådet om den 16 oktober efter ett svenskt initiativ.

Vi försöker att verka tillsammans med andra medlemsländer, till exempel Tyskland, för att få fram en färdplan för att stärka de civila delarna av insatserna inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Vi tycker att EU:s stora styrka och potential som säkerhetspolitisk aktör är att få alla instrument att samverka, inte minst för att förebygga konflikter.

Vid FAC kommer också andra delar av säkerhets- och försvarssamarbetet att diskuteras, och vi välkomnar också att de europeiska länderna och EU samarbetar mer inom till exempel cyberområdet.

Anf. 13 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Försvarsdepartementet har återrapporterat skriftligen från FAC i försvarsministerformat den 18 maj och det informella försvarsministermötet den 6–7 september i Tallinn.

Vid FAC i maj diskuterades upprättande av ett permanent strukturerat samarbete, Pesco, den koordinerade försvarsöversynen CARD och den europeiska försvarsfonden EDF. Det fanns en gemensam uppfattning om att dessa tre initiativ – Pesco, CARD och EDF – har potentiella kopplingar till varandra. Detta är något vi får återkomma till i dag.

Vid FAC i maj genomfördes också en session om EU–Nato-samarbete, där Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg deltog.

Det informella försvarsministermötet i Tallinn i september bestod av tre delar: en scenariobaserad diskussion om cyberutmaningar, en insatsdiskussion med fokus på Sahelregionen och Afrikas horn samt en gemensam lunch med utrikesministrarna om EU:s försvarspaket. Statssekreterare Salestrand avrapporterade också muntligen det informella försvarsministermötet i försvarsutskottet den 21 september. Detta var del ett. Finns det frågor om den biten?

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Detta blev lite konstigt för nämndens ledamöter, tror jag. Detta var alltså återrapporten från rådets möte, som står som en punkt senare på vår

dagordning. Finns det några frågor nu har ni möjlighet att ställa dem, annars kan vi också återkomma till den.

2017/18:10
10 november

Anf. 15 AMINEH KAKABAVEH (V):

Eftersom det blev lite rörigt undrar jag om man ska anmäla avvikande mening nu eller senare?

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för den här rapporten nu, och så återkommer vi till den när vi har gjort färdigt dagordningspunkten Säkerhet och försvar, om det går bra för både försvarsministern och nämndens ledamöter att göra så. Så om försvarsministern har något att tillägga gällande säkerhet och försvar tar vi det först.

Anf. 17 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

För regeringen är det viktigt att Pesco utvecklas till ett resultatorienterat samarbete med ett tydligt operativt fokus, i enlighet med EU:s globala strategi. Att EU:s medlemsstater deltar aktivt i Pescoprojektet är avgörande för samarbetets betydelse, trovärdighet och framgång.

Sverige anmälde i oktober ett preliminärt svenskt projektbidrag i form av ett europeiskt test- och evalueringscenter i Vidsel för framför allt flygburna och landbaserade robotsystem. Projektet väntas erbjuda möjligheter till kostnadseffektivitet och avancerade tester och utvärderingar av försvarsteknologi, såsom ammunition och UAV.

I nuläget har närmare 50 Pescoprojektförslag lämnats in av medlemsstaterna, och ett omfattande arbete pågår med klustring och prioritering av projekt. Målsättningen är att i en första fas starta med fem till tio prioriterade projekt. Medlemsstaterna bestämmer själva vilka projekt de vill delta i; kravet är att delta i minst ett.

Parallellt med att Europeiska rådet kom överens om ambitionen att upprätta Pesco presenterade kommissionen i juni i år ett meddelande om att starta den europeiska försvarsfonden. Fonden består framför allt av ett försvarsforskningsprogram och ett försvarsindustriprogram.

Försvarsforskningsprogrammet har inletts med en så kallad förberedande åtgärd, som omfattar 90 miljoner euro inom EU:s innevarande budgetram, och föreslås av kommissionen omfatta 500 miljoner euro per år i nästa fleråriga budgetram.

Försvarsindustriprogrammet föreslås av kommissionen omfatta 500 miljoner euro från EU-budgeten 2019 och 2020, och 1 miljard euro per år från och med 2021. Försvarsindustriprogrammet förutsätter medfinansiering från framför allt medlemsstaterna, varför kommissionens utgångspunkt är att fonden kommer att omfatta 5,5 miljarder euro per år från 2021, inklusive 500 miljoner euro per år inom forskningen.

För närvarande förhandlas försvarsindustriprogrammet för 2019 och 2020, och frågan förväntas tas upp i allmänna rådet i november eller december. Därefter vidtar förhandlingarna med Europaparlamentet.

Regeringen välkomnar ett ökat samarbete på försvarsmaterielområdet och de mellanstatliga principer som kommissionens förslag ger uttryck för. Regeringen ser positivt på att främja försvarsforskningen på EU-nivå.

För regeringen är det också av vikt att ett ökat europeiskt samarbete inte begränsar möjligheterna till samarbete med länder utanför EU.

Regeringen anser att det europeiska försvarsindustriprogrammet är viktigt för Sverige och svensk försvarsindustri. Det är också regeringens mening att programmet bör utformas på ett sådant sätt att det ger möjlighet för all europeisk industri att delta, oavsett ägarförhållanden. Detta är en nyckelfråga för Sverige eftersom en så stor del av vår industri har icke-europeiska ägare. Utöver ägandefrågan vill regeringen se ett program som är öppet, såväl för SME-företag som gentemot aktörer utanför EU, vilket stärker industrins konkurrenskraft.

Alla dessa frågor driver regeringen aktivt. I nuläget bedömer vi att det finns goda möjligheter att dessa frågor kan omhändertas i rådets förslag. Därefter vidtar förhandlingarna med Europaparlamentet.

När det gäller finansieringen av de olika programmen driver regeringen att finansieringen ska ske genom omprioritering i den nuvarande budgetramen. Utgifter efter 2021 bör tas upp i den samlade förhandlingen om nästa budgetram. Regeringens utgångspunkt i den förhandlingen är att budgeten bör minska till följd av Storbritanniens frånträde och att fokus inom en lägre ram bör ligga mer på säkerhet, migration, konkurrenskraft och klimatomställning, och mindre på jordbruksstöd och strukturfonder.

Jag vill också nämna det pågående arbetet med CARD, den koordinerade försvarsöversynen, där Sverige är positivt till den testomgång som genomförs under hösten 2017. Huvudsyftet med CARD är att på politisk nivå skapa en lägesbild avseende europeisk förmågeutveckling, som kan leda till en gemensam syn på några huvudområden för prioriterad förmågeutveckling. På så sätt ska CARD stimulera medlemsstaterna till att samarbeta på ett nytt och effektivare sätt.

Regeringen värdesätter att CARD bygger på befintliga strukturer. Sverige verkar för att processen ska vara hanterbar och flexibel både för medlemsstaterna och för institutionerna, anpassad till europeiska behov och omfatta den samlade förmågeutvecklingen. Det är därtill viktigt att slutsatserna inom och från CARD i största möjliga omfattning utnyttjas inom Pesco och försvarsfonden.

Jag går nu in på det rådsmöte som genomförs i försvarsministerformat den 13 november, FAC – försvar. Det finns en agendapunkt som rör samarbetet mellan EU och Nato.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Ursäkta, Peter Hultqvist, vi återkommer till det. Vi behöver nog, för att nämnden ska hänga med, samla oss kring rådsslutsatser innan vi går vidare.

Försvarsministern har gett information. Finns det någonting mer just kring rådets slutsatser att delge nämnden? Nej.

Anf. 19 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr ordförande! Tack för föredragningen! Det blir många delar på en gång. Men jag ska framför allt koncentrera mig på Pesco. Både Pesco och det som försvarsministern har nämnt i dessa föredragningar är ett tydligt tecken på att vi nu ser konkretiseringar som ett utflöde från den globala strategin och egentligen också från det som började i Europeiska rådet i december 2013. Konturer när det gäller process och innehåll är nu

tydligare än vad de har varit tidigare. Vi har också fått information i respektive fackutskott kring dessa frågor. Det är bra. Vi stöder detta. Vi välkomnar det. Jag tror att det är bra att det blir mer konkretiserat.

De frågor som jag har handlar om just finansieringen i Pesco. Försvarsministern talade här om regeringens syn på kostnader. Den delar vi. Vi vill inte se en större budget. Ska det kosta mer ska det kunna tas från andra områden. Men de svar som vi har fått tidigare har ändå varit lite svävande. Det ska inte kosta mer. Men vad kommer regeringen att säga, och hur ska det falla ut när det gäller just finansieringen av projekt inom Pesco? Det är den fråga som jag har.

Vi har en sammanfattning under punkt 5. Det gäller Athenamekanismen och den översynen. Ingår den i det gemensamma ministerrådet? Jag har i alla fall en fråga om hur regeringen ställer sig och om det kommer att komma några framsteg när det gäller det. Eller är det mer bara en avrapportering om hur det går med översynen av Athenamekanismen?

Anf. 20 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr ordförande! Tar vi försvarsfonden under nästa punkt, eller ska vi ta den nu? Det blev lite rörigt här. Det kom in lite mycket. Det är bra att reda ut det.

Anf. 21 ORDFÖRANDE:

Ja, vi håller oss nu till säkerhet och försvar, rådets slutsatser och antagandet. Försvarsfonden har ingen egen punkt och ingår i rådsslutsatserna. Vi får se om vi kan reda ut detta. Det ingår i den här diskussionen.

Anf. 22 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Ordförande! Jag kan fylla på de frågor som Karin Enström ställde om ekonomin och finansieringen av Pesco och försvarsfonden. Det hade varit klädsamt att ta med detta, för vi delar uppfattningen att det måste tas inom befintlig ram. Det hade varit klädsamt att ta med det i den skriftliga ståndpunkten inför dagens möte.

När det gäller Pesco vill vi också gärna veta hur stor summan är eller hur stor finansiering det är vi pratar om, som ska tas inom ramen för detta, och hur det ska hanteras. Du får gärna fylla ut med lite mer information om finansieringen av detta. Det är en viktig fråga, och det borde ligga i Sveriges intresse att veta om det ska tas över medlemsavgiften eller om det ska tas för varje enskilt projekt framöver.

Sedan önskar jag lite mer information till nämnden. Jag vet att informationen har gått ut i försvarsutskottet och i utrikesutskottet. Men man kan gärna inför EU-nämnden berätta lite mer och fylla ut texten om processen framöver i riksdagen när det gäller den proposition om Pesco som är på väg.

När det gäller försvarsfonden delar vi till fullo uppfattningen om vikten av att ägarskapet inte får fälla svensk industri. Man ska också se på verksamhet är baserad.

Anf. 23 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Jag börjar med kostnaderna. Pescoprojekten ska finansieras av medlemsstaterna. Det bygger inte på en gemensam finansiering. Sedan gäller det de utgiftsområden som berörs, det som man kallar för berörda utgiftsområden. Det blir väl i huvudsak UO 6 inom ramen för statsbudgeten. Sedan beror det på vilka projekt det handlar om.

Karin Enström! Du hade en annan fråga. Ta om den!

Anf. 24 KARIN ENSTRÖM (M):

Den handlade om Athenamekanismen och den översyn som nämns i rådsslutsatserna.

Anf. 25 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Först ska jag säga om propositionen att vi kommer att besluta om den. Sverige är det enda medlemsland som går till sitt parlament med den frågan. De flesta andra bedömer att detta redan finns i fördragets ram och att det liksom är någonting som de redan är en del av. Men för att säkra allting och gärna återbekräfta stödet från riksdagen tycker vi ändå att det är bra att vi kan lägga fram en proposition.

Det är väldigt sent. Hela beredningen av frågan kom sent när det gäller att få det genom riksdagen. Men vi hoppas att vi inom några dagar ska kunna göra färdigt propositionen, så att den kan läggas fram. Det handlar helt enkelt bara om att godkänna att vi skriver under och att vi på det sättet ansluter oss formellt till Pesco.

Den deklaration som vi gör på måndag görs också med reservation för att parlament eller nationella processer kan behöva bekräfta detta. Det gäller här också. Vi hoppas att vi ska kunna bli klara med detta inom några dagar. Det blir en kort proposition som helt enkelt handlar om att bekräfta att vi ansluter oss till Pesco.

Det som står om Athena är: In that regard it looks forward to an agreement by the end of 2017, alltså i slutet av det här året, on the comprehensive revision of the Athena mechanism to administer the financing of the common costs.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Anf. 26 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Vi kan säga så här: Det pågår förhandlingar om detta. Vår linje är att om det kostar pengar ska det reduceras i någon annan ända. Det är vad vi försöker åstadkomma. Sedan får vi se när det är klart. Men det är så det ser ut nu.

Anf. 27 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det handlar helt enkelt om att inte utöka budgeten för detta.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att det är en utestående fråga från Moderaterna om försvarsfonden och finansieringen. Kan ni kommentera den frågan något?

Anf. 29 Kanslirådet CHRISTINA WILÉN:

Det pågår förhandlingar. Kommissionens förslag är att 75 procent, det vill säga 375 miljoner, under 2019 och 2020 ska finansieras via omprioriteringar. Resterande 25 procent ska finansieras via den så kallade marginalen, som egentligen är nya pengar, som vi förstår det.

Sverige har tillsammans med många likasinnade drivit frågan om att hela förslaget ska finansieras via omprioritering. Förhandlingar pågår fortfarande, får jag väl säga. Men det vi förhandlar om nu är bara medlemsstaternas position. Sedan behöver det förhandlas med Europaparlamentet. Vad det blir i slutändan får vi vänta med att se tills det färdiga förslaget är klart någon gång under sommaren eller hösten.

Anf. 30 AMINEH KAKABAVEH (V):

Jag skulle vilja anmäla avvikande mening, som bygger på en reservation i utrikesutskottet. Det var det.

Vi fick kanske inte direkt ställa frågor eller säga något när Margot Wallström svischade över till försvarsministern. Det gäller samarbetet med Irak. Jag tänkte bara ställa en fråga till utrikesministern, om det går bra nu när jag har möjlighet. Det gäller Sveriges initiativ i fråga om fortsatt stöd till Irak.

Vi vet att Irak har ett militärt samarbete med Iran. Al-Hashd al-Shaabi invaderar Kurdistan även i Irak. Vi vet att det är en milis liknande Daish. Hur är vår syn på detta samarbete? Brukar vi diskutera vad Irak gör mot sitt eget folk och särskilt i det militära samarbetet med Iran? Är det okej att ett annat land är i Irak eller att militär stöder detta när vi i Sverige faktiskt håller på att stödja det civila samhället och stärka säkerhet? Alla dessa frågor är väldigt viktiga för oss, tänker jag.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag beklagar, Amineh Kakabaveh, men den frågan hör inte riktigt hemma under denna punkt. Vi får nog återkomma till den när det passar under en återrapportpunkt.

Anf. 32 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag kan bara svara väldigt kort, Amineh, för det är en viktig fråga. Det handlar om att vi har föreslagit en stabiliseringsinsats i Irak. Det handlar om: Hur bygger vi upp Irak efter att man nu har kämpat ned Daish? Hur stabiliserar man samhällsstrukturer? Hur ser vi till att få humanitär hjälp på plats? Hur ser vi till att börja bygga upp samhället så att det kan fungera igen? Det är det som en sådan stabiliseringsinsats ska handla om. Det handlar om att ge stöd till staten Irak för att försöka få kontroll över landet igen och påbörja en återuppbyggnad. Det handlar inte om, så att säga, de militära insatserna utan om hur vi bygger upp samhället igen.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Vi försöker hålla oss till rådets slutsatser och säkerhets- och försvarsdiskussionen.

Anf. 34 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack, statsråden, för redovisningen av detta ärende! Låt mig börja med att säga att jag tycker att det är förnuftigt av regeringen att gå till riksdagen med en proposition i denna stora och viktiga fråga, inte minst för att få transparens i frågeställningen.

Min konkreta frågeställning rör finansieringen. Om jag förstod försvarsministern rätt sa han i sitt huvudanförande att medlemsstaterna skulle medfinansiera projekten. Enligt den efterföljande kommentaren till en frågeställning skulle finansieringen av projekten ske nationellt. Vilket gäller? Är det en delfinansiering från medlemsstaterna, eller är det helt nationellt finansierade projekt? Vilket gäller? Är det medfinansiering är jag intresserad av procentsatser och så vidare.

Anf. 35 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

När det gäller projekten betalar man helt själv.

Anf. 36 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! Jag hänvisar till våra tidigare avvikande meningar i EU-nämnden och i försvarsutskottet.

Anf. 37 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag vill bara markera Kristdemokraternas stöd för regeringens inriktning i frågorna om samarbetet i Pesco. Det är viktigt att fortsätta att vara tydlig om det nationella självbestämmandet i frågor om försvars- och säkerhetspolitiken inom EU.

Det har varit lite svårt för oss att helt och fullt kalkylera vad vi ger oss in på i det långa loppet när det gäller de budgetära konsekvenserna och vilka konsekvenserna blir i vår egen försvars- och säkerhetsplanering för framtiden.

Det är välkommet med en proposition och att det blir en diskussion i parlamentet. Frågan måste förankras tydligt. Ingen ska känna att vi springer i väg med frågan så att svenska folket inte är med på noterna och har ett inflytande över framtiden, bland annat när det gäller säkerhetssamarbetet och fonden.

Nu har ingen av ministrarna nämnt något om Vidsel kommer att vara vårt projekt, men det är ändå viktigt att få klarhet i varför Vidsel prioriteras, vad det ska syfta till och varför det ska in i det europeiska sammanhanget. Men man kanske återkommer till den frågan i propositionen.

Anf. 38 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Jag vill bara säga något ytterligare så att det blir tydligt för Eskil Erlandsson. Medlemsstaterna finansierar helt själva projekten i Pesco. Du hade förmodligen hört något om försvarsindustriprogrammet. Det är en annan process, nämligen medfinansiering. Det är olika saker. Man lägger in ungefär 20 procent i det sammanhanget.

Vidsel är ett center där det i dag bedrivs en omfattande verksamhet i samarbete med andra länder. Näst senaste gången jag besökte Vidsel tror jag att det var 22 länder som var inblandade i olika typer av projekt. Här finns en mycket bra plattform för framför allt tester och

utvärderingsverksamhet när det gäller olika flygburna system och landbaserade robotsystem. Här finns en färdig struktur som kan användas för att se om det är möjligt att tillsammans med andra länder utveckla den ytterligare inom ramen för Pesco. Det är därför vi har fört in Vidsel. Jag tror att projektet röner stort intresse, och det är en beprövad och fungerande plattform.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Anf. 40 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Frågan om finansieringen flyger runt i luften. Är poängen att återkomma i propositionen? Det hade varit klädsamt med lite mer underlag, och det hade varit klädsamt om det hade stått i den skriftliga ståndpunkten för dagens möte hur den svenska positionen ser ut. Den flyger runt i luften. Ministern får gärna vara lite tydligare.

Anf. 41 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vi är ännu inte i ett skede där vi har annonserat exakt vilka projekt vi kommer att bidra med. Det kommer i nästa skede när kostnader måste beräknas och redovisas. Det kommer naturligtvis riksdagen att få del av.

Vi är i dag och inför måndagen i ett skede där vi säger att vi ansluter oss till Pesco som idé och som projekt, men de konkreta kostnaderna eller det konkreta utfallet är det som medlemsländerna själva sätter upp och presenterar. Så långt har vi inte kommit annat än allmänt, precis som försvarsministern har redogjort för. Vi kan inte ge några siffror. Det handlar om att i nästa skede precisera och säga vad vi tänker oss att bidra med, bjuda in andra länder eller vad det kommer att handla om. Det är för tidigt att säga något.

Att vi har synpunkter på finansieringen rent allmänt har vi framfört tidigare, och vi kommer att fortsätta att hävda att det inte ska sättas upp nya strukturer på EU-nivå och att EU-budgeten inte ska utvidgas. Det kommer att framföras i alla sammanhang även i fortsättningen.

Propositionen kommer inte att bli så detaljerad, som ni kanske hoppas på. Den kommer att handla om att vi söker stöd för att ansluta oss till Pesco. Det är beskrivet i fördraget vad Pesco handlar om, men det kommer inte att vara på den detaljnivån att det anges siffror för olika projekt. Så kommer det inte att vara. Nu handlar det om att få stöd för att Sverige ska ansluta sig till Pesco som ett europeiskt projekt.

Anf. 42 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag tackar för svaret. Det blev lite fylligare. Vi instämmer i inriktningen att hålla emot, att inte bygga nya strukturer, att inte belasta EU-budgeten. Det är bra att det blev tydliggjort.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt. Det finns två avvikande meningar – en från Vänsterpartiet och en från Sverigedemokraterna.

Tack, utrikesminister Margot Wallström, för din medverkan, och jag önskar dig en trevlig helg.

Anf. 44 KARIN ENSTRÖM (M):

Innan vi släpper iväg utrikesministern vill jag säga något. Jag inser att jag skulle ha sagt det på förra punkten.

Jag har en fråga om samråd inför toppmötet om östliga partnerskapet den 24 november. Vi hade samråd i våras. När jag går tillbaka i protokoll och handlingar framgår det att kabinetssekreteraren sa att det är självklart att man ska återkomma när det hela tar form och det finns underlag att diskutera. Jag inser nu att 24 november är nära. Hur ser regeringen på detta?

Jag är ledsen att jag tar upp detta nu när vi egentligen har avslutat punkten. Det är mer en uppmaning till regeringen att återkomma. Om det finns ett svar nu är det naturligtvis välkommet. Jag hoppas att även övriga nämnden är intresserad av att få veta hur det ska gå till. Det är ett viktigt toppmöte, och jag tror att vi har ungefär samma syn. Men likväl, det spelar ingen roll om vi är överens eller inte, samråd är viktigt.

Anf. 45 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är ordning på dig, Karin Enström! Det är bra att du tog upp frågan.

Jag tror att den ursprungliga tanken var att denna fråga skulle tas med på FAC:s agenda. Sedan har den fallit ifrån.

Kabinetssekreteraren var i går i utrikesutskottet. Frågan är då om det duger eller om vi behöver komma tillbaka. Det kan bli svårt...

(ORDFÖRANDEN: Jag tror att vi får ta den frågan till presidiet.)

Ja! Vi får fundera över hur vi kan göra. Jag har ingenting emot att informera allmänt i EU-nämnden. Tvärtom! Jag tycker att det är mycket bra att också EU-nämnden är engagerad i hela upplägget.

Jag ska ut och åka tillsammans med min polska kollega till Georgien. Jag har rest dit för att se till att frågan fortfarande hålls på EU:s agenda. Jag har inget emot att på något sätt, bästa sätt, skriftligt eller på annat vis, se till att ni är informerade om vad som förutses hända.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Vi tar frågan till våra kanslier och bereder hur vi kan se till att EU-nämnden får vad den behöver.

Vi tackar utrikesminister Wallström för i dag.

§ 3 Utrikes frågor – försvar
Försvarsminister Peter Hultqvist
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
– försvar den 18 maj 2017
Återrapport från informellt ministermöte den 6–7 september 2017
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor – försvar den 13 november 2017

Anf. 47 ORDFÖRANDE:

Vi har några frågor kvar med försvarsminister Peter Hultqvist.

Försvarsministern har redan gett oss åtterrapporering, men vi måste för formens skull ge ledamöterna möjlighet att ställa frågor. Det verkar inte finnas några frågor.

Då kommer vi till rådets dagordningspunkt 1, Samarbetet mellan EU och Nato.

Anf. 48 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Det är alltså fråga om samarbetet EU–Nato. Vi välkomnar det fördjupade EU–Nato-samarbetet och ställer oss positiva till praktiskt samarbete för att möta dagens säkerhetsutmaningar. Det kan till exempel gälla övningssamarbete och åtgärder för att motverka hybridhot.

Regeringen lägger här vikt vid EU:s ägar- och aktörskap, organisationernas olika karaktär samt att samarbetet mellan EU och Nato ska bygga på komplementaritet. Det är viktigt att respektive organisations mandat och beslutsautonomi respekteras.

Jag vill också informera om att det i anslutning till FAC även hålls ett styrelsemöte för Europeiska försvarsbyrån i försvarsministerformat. Dagordningen omfattar Edas budget för 2018 samt uppföljning av pågående verksamhet.

Anf. 49 AMINEH KAKABAVEH (V):

Jag skulle vilja anmäla avvikande mening enligt vad som har anmälts tidigare i frågan.

Anf. 50 JOHNNY SKALIN (SD):

Vi vill inte se något samarbete mellan EU och Nato. Vi anmäler avvikande mening.

Anf. 51 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det ändå finns en majoritet för regeringens här redovisade inriktning och två avvikande meningar, en från Vänsterpartiet och en från Sverigedemokraterna.

Vi tackar för försvarsminister Hultqvists medverkan vid dagens sammanträde. Jag önskar ministern och hans medarbetare en trevlig helg.

§ 4 Allmänna frågor – sammanhållning

Statssekreterare Niklas Johansson

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor – sammanhållning den 25 april 2017

Återrapport från informellt ministermöte den 9 juni 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor – sammanhållning den 15 november 2017

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statssekreterare Niklas Johansson och medarbetare välkomna till EU-nämnden. Vi har fått en kompletterande ståndpunkt under sen eftermiddag, och det är den vi utgår från vid dagens sammanträde. Vi börjar med de två återrapporterna. Finns något att tillägga? Någon som önskar ordet? Nej.

Vi går vidare till information och samråd inför mötet i rådet den 15 november. Först har vi dagordningspunkt 3, Europaparlamentets och rådets förordning nr 1303/2013.

Anf. 53 Statssekreterare NIKLAS JOHANSSON:

Ordförande! Den första punkten gäller ändringen av förordningen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Ordförandeskapet kommer här att informera om den fortsatta hanteringen av de ändringsförslag som har diskuterats. Trilogförhandlingar har inletts med Europaparlamentet med sikte att nå en överenskommelse innan årsskiftet. Det handlar om förenklingar för stödmottagare, främst ökade möjligheter att använda schabloner och klumpsummor, vilket minskar behovet av kvittoredovisning. När det gäller regelverket för finansiella instrument har förslaget syftat till att göra det möjligt att kombinera medel mellan olika fonder och instrument.

Detta är som sagt bara en informationspunkt, och ordförandeskapet har förväntats redovisa hur trilogförhandlingarna med parlamentet fortlöper.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Mot en sammanhållningspolitik efter 2020.

Anf. 55 Statssekreterare NIKLAS JOHANSSON:

Ordförande! På dagordningen finns en diskussionspunkt, nämligen en presentation av den sjunde sammanhållningsrapporten. Bakgrunden till rapporten är kravet att kommissionen vart tredje år ska lägga fram en rapport om de framsteg som har gjorts för att uppnå ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och hur strukturfondsmedel har bidragit till detta. Vidare ska rapporten vid behov åtföljas av lämpliga förslag.

Rapporten innehåller omfattande analyser av utvecklingen både i ett längre perspektiv och hur utvecklingen har sett ut efter den ekonomiska krisen. Kommissionen har valt att inte lägga fram några konkreta förslag i denna rapport.

Några av de slutsatser som lyfts fram är att de regionala skillnaderna minskar igen. Sysselsättningen har återhämtat sig, men i många regioner

är arbetslösheten högre än före krisen. Investeringar i innovation, kompetens och infrastruktur är otillräckliga. De offentliga investeringarna i EU ligger fortfarande på nivåer som är lägre än före krisen. Större investeringar krävs för att minska utsläppen av växthusgaser. För att nå EU:s klimatmål krävs helt enkelt större insatser. Samarbete mellan gränsregioner behövs. Slutligen konstateras i rapporten att en ökad kvalitet inom offentlig sektor och strukturreformer skulle gynna tillväxten.

Regeringen välkomnar rapporten, och den är ett bra underlag för diskussion om hur sammanhållningspolitiken kan bidra till unionens framtida utveckling.

Sedan vi var i näringsutskottet i början av veckan har ordförandeskapet tagit fram en bakgrundsnot som tydliggör hur allmänna rådet kommer att behandla sammanhållningspolitiken, och därför har vi kompletterat förslaget till svensk ståndpunkt skriftligen till nämnden.

Det kommer att bli en diskussion baserad på rapporten och medlemsländernas erfarenhet. Regeringen kommer därför att ta sin utgångspunkt i Sveriges budgetrestriktiva hållning. Ett exempel på detta är att vi kan se fördelar med att återgå till de regler som gällde före den ekonomiska krisen och därmed öka den nationella medfinansieringen. Men oavsett budgetens storlek är det viktigt att de insatser som görs inom sammanhållningspolitiken verkligen bidrar till utvecklingen av unionen.

Regeringen menar också att den strategiska inriktningen kan stärkas, att det regionala ägarskapet bör bevaras och att genomförandet måste förenklas i framtiden.

Anf. 56 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Vi har tidigare diskuterat Pesco och deltagande i det samt ökade försvarsutgifter inom EU. I samband med det tycker jag att det är oerhört viktigt att även Sverige börjar fundera över hur dessa strukturfonder ska fungera i framtiden.

Det är bra med en sammanhållningspolitik, men när man läser i tidigare återrapporter att till och med kommissionären säger att vissa regioner har erhållit stöd från strukturfonderna i 40 år kan man börja fundera på vad syftet med dem egentligen är. Ska de vara ett kontinuerligt regionalstöd som EU ska arbeta med?

Vi har kanske inte möjlighet att fatta konkreta beslut nu om att förändra detta, utan det får vi ta i budgetarbetet. Regeringen säger att detta ska bidra till utvecklingen av unionen, men för egen del undrar jag *hur* det ska göra det. Jag vill skicka med detta som en liten brasklapp så att Sverige har med det i diskussionen.

Anf. 57 MARIA PLASS (M):

Jag vill få veta mer om att man ska öka eller återgå till den nationella medfinansieringen och vad detta innebär. Jag har även funderingar om finansiering efter brexit. Kommer brexit att påverka finansieringen av det här på något sätt?

Många gånger brukar man säga att strukturfonder i kombination med högkonjunktur kanske inte är det bästa. Kommer kopplingen mellan strukturfonder och hög- och lågkonjunkturer att komma in i detta?

Anf. 58 AMINEH KAKABAVEH (V):

Även jag vill ställa en fråga i samma riktning. Finns det rekommendationer för Sveriges del? Hur påverkar det i så fall oss?

Anf. 59 Statssekreterare NIKLAS JOHANSSON:

När det till att börja med gäller den nationella medfinansieringen sänktes kraven på en sådan under krisen. Det innebar att EU tog en större del av det hela. Vi ser gärna att det ändras och går tillbaka till mer av nationell medfinansiering så att respektive land får finansiera mer själva.

Brexit kommer självklart att innebära en mindre budget. Regeringens hållning är också att vi vill se en väsentligt lägre budget för jordbrukspolitik och sammanhållningspolitik.

Vad gäller rekommendationer för Sveriges del finns det inga sådana i detta.

När vi nu sitter här som representanter för Sveriges ledning kan det vara värt att notera vad som står på s. 12 i sammanfattningen av sammanhållningsrapporten – jag vet att ni har fått den utdelad. Där står det om hur offentlig sektor fungerar. Man kan konstatera att bland samtliga regioner kommer Sverige väl ut i ett europeiskt index för samhällsstyrningens kvalitet. Jag tycker att detta är något som också riksdagens ledamöter kan ta till sig av.

Anf. 60 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag vill återknyta till den fråga som Désirée Pethrus ställde och som även jag har identifierat. *Hur* bidrar man till utvecklingen av unionen?

Det är ett grundproblem att olika regioner eller medlemsstater inte genomför de reformer som behöver göras. Om regioner har haft stöd från strukturfonderna i 40 år kan det indikera att det finns en inlåsnings effekt. Det behövs en diskussion om hur man ställer krav på att faktiskt genomföra nödvändiga reformer. Jag hoppas att Sverige håller i takt pinnen och driver på i detta, så att nödvändiga reformer som också behövs genomförs.

Vi kommer att återkomma till denna diskussion när vi talar om långtidsbudgeten, men det finns en frustration över att en del av de nettobidragstagare och länder som tar emot mest stöd också är de som gör minst. En utveckling måste ske. Hur ökar vi takten för att få en utveckling så att vi får tillväxt i fler regioner?

Jag vill höra lite hur Sverige ser på detta och hur man lyfter in detta i det här sammanhanget. Vi får återkomma hur vi tar hand om frågan i långtidsbudgeten.

Anf. 61 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Man kan konstatera att mycket av det som Sverige har gjort på reformområdet för att ha en god ekonomi är sådant som många andra behöver göra. Det gäller framför allt i södra och kanske delvis även i östra delarna av Europa. Därför antar jag att Sverige var ett av de länder som uttalade det som står i återsrapporten från Valletta: Mot bakgrund av brexit och den minskade budgeten betonade nettobetallarna att de inte var beredda att bidra med mer medel till EU:s budget.

Jag antar att Sverige deltog i detta statement.

Samtidigt hör vi att det från en del håll kommer fram förslag om en europeisk arbetslöshetsförsäkring. För inte så länge sedan hade man en ny socialbidragsnorm för hela EU och en ny fond för socialbidrag uppe för diskussion i EU-parlamentet. Om nettobetalarna ska vara med och bidra även till detta undrar man vart EU är på väg.

Sverige måste sätta ned foten: Det är strukturella reformer som gäller i alla EU-länder. Punkt. Det kan inte vara så att andra ska bidra om det inte syns att dessa reformer görs. Länderna måste långsiktigt förändra sina regioner för att kunna få en hållbar politik. De måste klara av att hålla ihop den egna politiken.

Anf. 62 Statssekreterare NIKLAS JOHANSSON:

Till att börja med vill jag säga att detta är en initial diskussion. Vi kommer att återkomma i EU-nämnden vid fler tillfällen för att föra diskussionen vidare.

Vi delar alla den frustration som Ulrika beskriver. Sverige kommer att vara drivande i diskussioner som denna framöver.

När det gäller detaljer om *hur* vi ska se till att politiken får den effekt som vi alla vill ha kommer vi att diskutera det här vid många tillfällen framöver. Vi kommer att återkomma till frågan. Som jag sa är detta en inledande diskussion, men det åligger oss alla att ständigt föra denna diskussion och se vägar framåt. Men vi är fullt eniga i frustrationen här.

Anf. 63 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag tror att det här är en ödesfråga för unionen för att kunna hålla ihop det hela framgent. Jag hoppas att regeringen känner ett starkt stöd från åtminstone Moderaterna och även från Kristdemokraterna, som jag uppfattar det. Jag tror att det finns ett starkt parlamentariskt stöd för att driva på i denna fråga.

Man kan nog gå ut rätt kraftfullt här. Som nettobetalare bör den rösten höras här och nu. Den krävs här och nu. Den är alldeles för svag. Vi ser snarare att man diskuterar att det måste bli mer pengar till detta, mer pengar till EU:s budget och så vidare. Det går inte vår väg just nu.

Känn stödet och ta taktpinnen!

Anf. 64 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Jag tackar statssekreteraren och hans medarbetare för deltagandet i EU-nämnden och önskar dem en trevlig helg.

§ 5 Ekonomiska och finansiella frågor – budget
Statssekreterare Max Elger
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor – budget den 17 november 2017

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Välkomna, statssekreterare Max Elger och medarbetare, till dagens EU-nämndssammanträde! Nu gäller det information och samråd inför rådet den 17 november.

Anf. 66 Statssekreterare MAX ELGER:

Tusen tack för den här möjligheten att diskutera frågorna inför årsbudgetmötet i Ekofin nästa vecka! Jag ska vandra igenom tidsplanen för de kommande och gångna månaderna och veckorna och sedan diskutera de olika positioner som finns i den här diskussionen. Som brukligt har parlamentet, kommissionen och ministerrådet skapat sina egna uppfattningar om hur årsbudgeten bör gestalta sig nästa år. Jag ska resonera lite om det samt diskutera regeringens hållning i frågan. Det är planen.

Vi börjar med processen. Vi hade en överläggning, dock inte fysisk sådan, i somras efter att kommissionen antagit sitt första förslag till årsbudget för 2018, vilket skedde den 30 maj. I juli hade vi interaktion brevledes, och den 4 september fastställdes rådets position, också genom skriftlig procedur. Kommissionen ändrade i mitten av oktober sin position i lite stramare riktning, men det skedde inga stora förflyttningar. Europaparlamentet kom med sin läsning och således sitt förslag i slutet av oktober, och de ser som brukligt är lite större behov för EU att spendera pengar än övriga kontrahenter gör.

Det som har hänt alldeles nyligen är att kommissionen ytterligare har reviderat sin position en smula i något mer åtstramande riktning, inte på ett sätt som vi bedömer vara helt tillfredsställande, men med rätt moment. Den 17 november – nästa vecka – träffas rådet, kommissionen och parlamentet för slutförlikning. Förhoppningen är väl att det ska gå i mål.

Vad är det då för förslag vi har? Det ser ut ungefär som det brukar. Kommissionen föreslår att vi inför nästa år ska göra åtaganden på i storleksordningen 160 miljarder euro. Man håller sig inom den fleråriga budgetramen och har en liten marginal på 1,15. I det nya förslaget, som har kommit alldeles nyligen, har man ökat den marginalen till 1,3. Det är en svag förflyttning i rätt riktning. Betalningarna är låga i förhållande till budgetramen, vilket återspeglar att utbetalningarna i strukturpolitiken ligger långt efter vad man hade förväntat sig från början. Den vanligaste förklaringen är att de nya strukturprogrammen har en rätt omfattande ansökningsprocess och många kontroller med mera, vilket gör att utbetalningarna tar längre tid än väntat.

Vi kan titta på hur det här förhåller sig till utfallet – den beslutade budgeten för innevarande år. Åtagandena ökar en smula, med 1,2 procent. Betalningarna ökar rätt så mycket. Det faktum att betalningarna ökar med 8 procent korresponderar väl inte mot någon egentlig vilja, skulle jag säga. Det handlar snarare om att man faktiskt börjar få lite högre fart i utbetalningarna. Man kan helt enkelt betala ut mer. Man hade hoppats på att kunna betala ut mer tidigare.

Om vi bryter ned det här budgetförslaget på rubriker ser vi att de stora förändringarna sker inom strukturpolitiken. Det här inkluderar inte det allra senaste från kommissionen, men det var ju ingen större skillnad. Man har en viss ökning under rubrik 1 a, som gäller konkurrenskraft – forskning, studentutbyte med mera – men den stora ökningen på betalningssidan sker i strukturfonderna, som ökar med 26 procent. Återigen: Det säger snarare att utbetalningarna har varit rätt så låga 2017 än att de blir våldsamt höga 2018. Vi kommer att bygga upp en rätt stor stock av obetalade åtaganden. Det har vi redan gjort under de gångna åren, och det kommer att fortsätta ytterligare några år. Det innebär väl att diskussionen vad avser betalningar om ett par tre år kommer att bli lite pressad, då man inte har lyckats betala ut saker redan nu.

Under rubrik 2, som gäller naturresurser med mera, ligger det en ökning i vanlig ordning. Det är väl ungefär en sådan ökning som ska ske mellan åren. Det är ett mycket stort utgiftsområde, men betalningar och åtaganden löper på enligt den plan som fastställdes i samband med att man ingick den sammanhållna sjuårsbudgeten.

Under rubrik 3, Säkerhet och medborgarskap, sker stora neddragningar vad avser både åtaganden och betalningar. Detta är värt att notera. Här har både åtaganden och betalningar varit högre under de gångna åren. Det följde av utvecklingen på migrationsområdet 2015 och 2016, då unionen ökade sina ambitioner. Nu ser man mindre behov av sådana utbetalningar, mycket till följd av att migrationsströmmarna inte är vad de var för ett par år sedan. Då drar man ned på både åtaganden och betalningar. Detsamma gäller dock inte i samma utsträckning under rubrik 4, Europa i världen. Administrationen – rubrik 5 – föreslås öka med 3,1 procent vad avser både åtaganden och betalningar, vilket är högre än vad den svenska ambitionen är på det området.

Det här var kommissionens förslag. Hur ser då de andra förslagen ut? Vi har en smärre marginal på åtagandesidan för kommissionen och en stor betalningsmarginal. Rådet har – det är det vi antog i somras som avses – i vanlig ordning en lite större åtagandemarginal, det vill säga lite stramare. På samma sätt är det lite stramare på betalningssidan. Parlamentet har i vanlig ordning lite högre betalningar och högre åtaganden på ett sådant sätt att man bryter igenom sjuårsbudgetens fleråriga tak, och det finner vi inte acceptabelt.

Hur ska vi då ta detta när vi åker ned? Den svenska ståndpunkten är densamma som den vi har haft under de gångna åren och för övrigt de senaste ungefär 20 åren. Vi eftersträvar budgetdisciplin och respekt för budgetramarna. Vi ser en stor poäng med att ha tillräckliga marginaler, eftersom detta är den flexibilitet vi anser att unionen ska behöva ta i anspråk under året för eventuella oförutsedda händelser. Det ska lösas inom ram. Vi vill – även om det inte är en så stor diskussion i år i förhållande till hur det har varit tidigare år – undvika att särskilda instrument, som alltså ligger utanför de fleråriga ramarna, ska aktiveras i större utsträckning. Det föreligger heller inte några sådana förslag i dagsläget, men det är en allmän hållning som vi kommer att stå fast vid under det kommande året.

Realistiska prognoser eftersträvar vi alltid. Det här är framför allt aktuellt på betalningssidan, där vi anser att de hittillsvarande prognoserna för betalningarna har varit orealistiska. Det syns inte minst på att betal-

ningarna har varit mycket lägre än vad man har förväntat sig. När man gör en budget för betalningar även under kommande år är det enligt oss mer realistiskt att tro att de blir något lägre än vad kommissionen och inte minst parlamentet föreställer sig. Det är värt att säga att försåvitt det skulle dyka upp nya behov under det kommande året är det vår uppfattning att sådana utgifter ska finansieras genom omprioritering snarare än att man tar nya resurser från medlemsstaterna i anspråk.

Som alla ser är betalningstaket ingen bindande restriktion. Betalningarna är mycket lägre än vad som kommer av sjuårsramen. Det kommer väl mest att vara diskussion om åtagandena. Det handlar om att i dag försöka se till att morgondagens betalningar blir något lägre än vad som annars vore fallet.

Jag vill säga lite om hur vi jobbar. Vi försöker alltid uppnå största möjliga inflytande över det slutgiltiga utfallet genom att jobba med likasinnade budgetrestriktiva länder. Vi kommer att argumentera för att det finns utrymme för större marginaler än vad som är fallet i kommissionens förslag, mycket på basis av vad rådet redan har sagt.

Anf. 67 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Jag tackar för föredragningen. Vi är, vilket har sagts flera gånger från föredragarens sida, överens om de här sakerna. Därmed blir det bara någon fråga från min sida. Det handlar om hur man nu ställer sig till framtida åtaganden med tanke på brexit. Det är redan i dag i brexitdiskussionerna väldiga diskussioner om hur Storbritanniens åtaganden ska lösas ut, hur stora de är, hur långsiktiga de är och så vidare. Detta kommer under kommande år att spädas på. Samtidigt tycks det nu mer och mer säkert att Storbritannien verkligen träder ur unionen. Det blir, tycker jag, lite komplicerat, så att säga, att ikläda sig åtaganden för framtiden som även någon som inte längre vill vara med i unionen ska vara en del av respektive vara en del av att betala till. Hur diskuteras det kring de här frågeställningarna?

Anf. 68 MARIA PLASS (M):

Jag tackar för föredragningen. Vi fick en motsvarande föredragning i finansutskottet i veckan. Jag ställde då en fråga om rubrik 1 b, som handlar om sammanhållning. Där sker en ökning med 25,7 procent. Det är fråga om en ganska stor summa. Jag fick då svaret att det har varit låga utbetalningar som kunde bero på att det har varit krångligt att söka och så vidare, vilket också poängteras här. Som jag förstod det nu kan det här innebära problem framöver. Det är rätt allvarligt. Kommer regeringen att påpeka de kommande problemen? Jag vill också koppla det till brexit. Hur påverkar brexit den problematiken?

Anf. 69 TINA ACKETOFT (L):

Jag hakar på mina två kollegor vad gäller brexits påverkan också på denna budget, även om vi inte är där ännu. I det senaste jag såg låg det på minus 15–25 procent, tror jag – så mycket av budgeten försvinner med Storbritannien. Det lämnar verkligen en fråga redan nu.

Det här med tillräckliga marginaler har vi som en ständigt återkommande punkt. Vad är tillräckliga marginaler? Vad är Sveriges ingång i det? Var borde vi ligga?

Statssekreteraren tog upp frågan om likasinnade. Vilka är i dag de likasinnade som vi känner oss trygga med att gå i enad front med inför denna budget?

Anf. 70 Statssekreterare MAX ELGER:

Vad gäller nya åtaganden med avseende på brexit skulle jag säga att det är två förhållanden som vi strävar efter, och de ligger lite konsekutivt.

Storbritannien kommer med all sannolikhet att lämna Europeiska unionen. Det är en diskussion som pågår just nu och som väl kommer att bli lite skarpare i december, när man från unionens sida har att förhålla sig till frågan om man har gjort tillräckliga framsteg eller inte i de hittillsvarande diskussionerna.

Där är den svenska linjen – och vi är rörande eniga med övriga medlemsländer – att Storbritannien ska betala upparbetade åtaganden och framtida följder av upparbetade åtaganden. Det handlar om att man ska betala vad som följer av den innevarande sjuårsramen. Det handlar också om att man på ett eller annat sätt ska betala för de pensionsåtaganden som är upparbetade under de gångna närmare 40 åren. Det handlar även om att man ska ta ansvar för garantiförhållanden med mera som man har ingått som en del av unionen.

Detta är den skarpa diskussionen med UK, där de möjligen i undertexten har accepterat en sådan intuition. Men kvantiteterna är mycket olika när det gäller deras uppfattning om vad som är en rimlig tolkning av deras upparbetade åtaganden och vad som EU anser vara en rimlig tolkning. Det är självklart så att ju mer Storbritannien betalar, desto bättre. Desto mindre återstår då för övriga medlemsländer.

I nästa läge väcks frågan om huruvida EU-budgeten ska ticka och gå som vanligt även om Storbritannien lämnar unionen eller om man ska rätta munnen efter matsäcken. Där är den svenska hållningen att man bör rätta munnen efter matsäcken. Vi uttryckte det i våras i termer av att budgeten borde anpassas till 1 procent av bni i den union som nu råder, och den union som råder är ju i så fall utan Storbritannien. Det är en rimlig handlingsregel.

Sverige har också uttryckt att vi inte åstundar att betala mer i medlemsavgift, vilket möjligen kan ha bäring på en eventuell rabattdiskussion – något som kanske kommer att aktualiseras om ett och ett halvt år eller något sådant.

Jag skulle vilja säga att det finns två steg i processen för att se till att detta bär sig. Det ena är att försöka säkerställa att britterna lever upp till de åtaganden som de faktiskt har gjort under de gångna åren. Det andra är att EU sedermera rättar munnen efter matsäcken och inte tror att man kan ingå åtaganden och betalningar som om man vore 28 medlemsländer utan som om man är 27 medlemsländer. Det är en sammanfattning av vad vi kan göra.

Det finns ett litet sidospår. Borde det troliga utfallet att UK lämnar unionen efter denna sjuårsperiod innebära att man redan under 2018, 2019 och 2020 drar ned ambitionerna för att få en lite ”smoothare” process och en lite jämnare utveckling i utbetalningar och åtaganden? Jag tycker inte att det är en orimlig tanke. Det präglar lite grann de förslag som finns för 2018, men det är definitivt en tanke som man kan ha med sig också inför åren 2019 och 2020. Så skulle jag vilja säga.

När det gäller frågan om de låga betalningarna i strukturfonderna och de emanerande höga betalningarna i framtiden bör man bära detta i minnet när man funderar på hur betalningarna i nästa sjuårsram ska gestalta sig. Vi kommer då att ha en backlog av betalningar som måste hanteras. Alternativet att inte betala finns ju så att säga inte. Detta måste kalibreras i förhandlingen.

Jag tror att många med mig för några år sedan var lite stressade på betalningssidan eftersom vi hade samma förhållande i den innevarande sjuårsramen: Där fanns en mängd uppskuffade åtaganden. Man måste anpassa den sjuårsbudget som följer å ena sidan utifrån de betalningar man ser komma till följd av redan gjorda åtaganden, å andra sidan utifrån vad som är realistiskt för det kommande strukturfondsprogrammet. Där kan jag tentativt tycka att det verkar som att man överskattade förmågan att betala ut inom den innevarande ramen. Det verkar vara en möjlig hypotes när man tittar på betalningar i nästa sjuårsram. Om det inte sker något fundamentalt i regelverken torde det gå i ungefär samma takt att implementera kommande program som när det gäller dem vi ser just nu.

Slutligen: Vad menar vi med tillräckliga marginaler? Det är framför allt på åtagandesidan som detta är aktuellt. Vår uppfattning är nog att rådets läsning definitivt erbjuder tillräckliga marginaler. Om man ser på tidigare år är min minnesbild att vi har gått in med lägre marginaler än så här och ändå tagit hem det. Vi känner oss definitivt trygga med det förslag som rådet har lagt fram, men man kan nog också leva någonstans i räjongerna mellan kommissionen och rådet.

Anf. 71 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Ordförande! Jag hör vad statssekreteraren säger, och vi moderater delar synen att man kanske skulle ha tagit höjd för en ”smoothare” process. Vi känner inte till utfallet av förhandlingarna i brexit ännu, och vi vet inte hur det blir. Men vi vet att när Storbritannien lämnar unionen innebär det oavsett deras åtaganden att ett av de större medlemsländerna lämnar EU, och då måste också kostymen för EU och dess institutioner krympa. Den diskussionen måste man också ha i åtanke. Är det rimligt att ha samma omfattning på EU:s institutioner när ett så stort land med så många medborgare lämnar Europeiska unionen?

Det finns en signal i detta som är lite oroväckande, och det är att administrationen växer här och nu, när man kanske snarare borde ha påbörjat en diskussion om att se över kostymen. Statssekreteraren får gärna utveckla detta. Jag förstod att det också är regeringens syn att det inte är önskvärt att kostymen växer i detta läge. Men vad ligger bakom siffrorna när administrationen växer just nu? Det får statssekreteraren gärna gå in på. Jag delar uppfattningen att man måste rätta munnen efter matsäcken och vill gärna höra lite om vad som ligger bakom siffrorna när det gäller administrationen.

Anf. 72 MARIA PLASS (M):

Det var en fråga uppe här om likasinnade länder. Under den svenska ståndpunkten står det att man ska koordinera med likasinnade länder. Men hur stor är möjligheten för Sverige att med likasinnade länder få respons på de punkter som finns med här? Har vi möjligheter till ett stort genomslag?

Anf. 73 Statssekreterare MAX ELGER:

När det gäller EU:s institutioner skulle jag vilja säga att det även där finns två diskussioner: kortsiktigt och långsiktigt. Är det så att EU:s institutioner och antalet anställda torde minska om ett stort medlemsland lämnar unionen? Det tycker jag låter rimligt. Det är emellertid inte en diskussion för årsbudgeten, men det är definitivt något som man bör ha med sig när man går in och diskuterar den kommande sjuårsramen.

Om man ser på dessa 3,1 procent korresponderar inte det mot en förstärkning av personalstyrkan, utan snarare mot att löner går upp, att pensioner ska betalas etcetera. Det är åtminstone vår bild därav. Det är likafullt vår hållning att det inte finns någon anledning att ha någon ohämmad vare sig löneökning eller generositet i åtaganden gentemot personalen. En viss återhållsamhet är definitivt önskvärd. Vi tycker nog att 3,1 procent ändå är på den lite högre kanten.

Jag glömde att svara på frågan om likasinnade, och jag beklagar detta. Det är Danmark, Finland, Holland, Tyskland, Frankrike och Österrike – som vi ser på tillvaron just nu. Det mappar väl in i de medlemsländer som är nettobetalarare förutom Italien, som är nettobetalarare men ändå tenderar att inte vara så budgetrestriktivt. Storbritannien är också likasinnade, men de håller ju en mycket låg profil i alla diskussioner nu och är därför inte mycket att hålla i handen. Om man ser framåt är det fler länder som kommer att hamna på nettobetalingssidan, och då är det möjligt att konstellationen förskjuts.

Hur ser våra möjligheter ut att påverka? De är inte obefintliga, och de är i stor utsträckning kanaliserade via Tysklands och Frankrikes beteende. Vår uppgift är att med råd och dåd påverka dessa stora länder att anamma och hålla fast vid vår hållning. Min egen erfarenhet är att man kan göra avtryck på marginalen, men i slutändan kommer dessa stora länder ändå att vinnlägga sig om att man når ett avslut och att det är fungerande för alla inblandade i förhandlingen. Utmaningen är att få dem att hålla i sin grundläggande budgetrestriktiva hållning så långt som möjligt. Jag tror att det är en meningsfull operation; det är min egen bedömning.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Som jag uppfattar det har vi egentligen diskuterat både dagordningspunkt 2 och dagordningspunkt 3 med samma ståndpunkt. Jag finner sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Tack så mycket, statssekreterare Elger med medarbetare! Vi önskar er en trevlig helg när den kommer.

Anf. 75 Statssekreterare MAX ELGER:

Tusen tack, och tack detsamma!

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikes frågor

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	1
Anf. 3 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	2
Anf. 6 KARIN ENSTRÖM (M).....	3
Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	3
Anf. 8 KARIN ENSTRÖM (M).....	3
Anf. 9 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	4
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	4

§ 2 Utrikes frågor

.....	5
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	5
Anf. 13 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	6
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 15 AMINEH KAKABAVEH (V).....	7
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 17 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	7
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 19 KARIN ENSTRÖM (M).....	8
Anf. 20 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	9
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 22 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	9
Anf. 23 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	9
Anf. 24 KARIN ENSTRÖM (M).....	10
Anf. 25 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	10
Anf. 26 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	10
Anf. 27 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	10
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 29 Kanslirådet CHRISTINA WILÉN	10
Anf. 30 AMINEH KAKABAVEH (V).....	11
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 32 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	11
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 34 ESKIL ERLANDSSON (C).....	11
Anf. 35 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	12
Anf. 36 JOHNNY SKALIN (SD)	12
Anf. 37 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	12
Anf. 38 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	12
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 40 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	13
Anf. 41 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	13
Anf. 42 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	13
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 44 KARIN ENSTRÖM (M).....	13

Anf. 45 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	14
Anf. 46 ORDFÖRANDEN	14
§ 3 Utrikes frågor – försvar	15
Anf. 47 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 48 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	15
Anf. 49 AMINEH KAKABAVEH (V)	15
Anf. 50 JOHNNY SKALIN (SD)	15
Anf. 51 ORDFÖRANDEN	15
§ 4 Allmänna frågor – sammanhållning	16
Anf. 52 ORDFÖRANDEN	16
Anf. 53 Statssekreterare NIKLAS JOHANSSON	16
Anf. 54 ORDFÖRANDEN	16
Anf. 55 Statssekreterare NIKLAS JOHANSSON	16
Anf. 56 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	17
Anf. 57 MARIA PLASS (M)	17
Anf. 58 AMINEH KAKABAVEH (V)	18
Anf. 59 Statssekreterare NIKLAS JOHANSSON	18
Anf. 60 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	18
Anf. 61 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	18
Anf. 62 Statssekreterare NIKLAS JOHANSSON	19
Anf. 63 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	19
Anf. 64 ORDFÖRANDEN	19
§ 5 Ekonomiska och finansiella frågor – budget	20
Anf. 65 ORDFÖRANDEN	20
Anf. 66 Statssekreterare MAX ELGER	20
Anf. 67 ESKIL ERLANDSSON (C)	22
Anf. 68 MARIA PLASS (M)	22
Anf. 69 TINA ACKETOFT (L)	22
Anf. 70 Statssekreterare MAX ELGER	23
Anf. 71 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	24
Anf. 72 MARIA PLASS (M)	24
Anf. 73 Statssekreterare MAX ELGER	25
Anf. 74 ORDFÖRANDEN	25
Anf. 75 Statssekreterare MAX ELGER	25